

RAK KORY TOPOLI (*ENTOLEUCA MAMMATA*) ZAGROŻENIE DLA DRZEW LIŚCIATYCH W POLSCE

Raki na pniach topoli osiki (*Populus tremula*) wywołane przez *Entoleuca mammata*; fot.u góry po lewej J. Pinon, INRA, Nancy, Francja, pozostałe Ministerie des forets, de la faune et des parcs. Quebec, Kanada; <https://gd.eppo.int/taxon/HYPOMA/photos>

Ulotka nie jest przeznaczona do wykorzystania w celach komercyjnych.

Zasięg występowania

Entoleuca mammata jest grzybem, notowanym w Ameryce Północnej (Kanada, USA), Australii, spośród krajów Europejskich w Andorze, Czechach, Francji, Holandii, Niemczech, Rosji, Serbii, Słowacji, Szwecji, Szwajcarii, Ukrainie i Wielkiej Brytanii.

Rośliny żywicielskie

Głównymi żywicielami są topole, a zwłaszcza topola osika (*Populus tremula*), a zwłaszcza jej górską rasę i topola osikowa (*P. tremuloides*), sprowadzona do Europy w formie hybrydowej, a ponadto topola osika chińska (*P. adenopoda*), topola biała (*P. alba*), topola balsamiczna (*P. balsamifera*), topola kalifornijska (*P. trichocarpa*), topola zębata (*P. grandidentata*) i *P. x wettsteinii*. Ponadto potrażane są inne drzewa liściaste: olsza zielona (*Alnus sinuata*), brzozy (*Betula spp.*), buki (*Fagus spp.*), jabłonie (*Malus spp.*), chmielograby (*Ostrya spp.*), dęby (*Quercus spp.*) i wierzby, w tym wierzba iwa (*Salix caprea*), wierzba szara (*S. cinerea*), wierzba wawrzynkowa (*S. daphnoides*), wierzba czarniawa (*S. myrsinifolia*), wierzba pięciopręcikowa (*S. pterandra*), wierzba dwubarwna (*S. phyllicifolia*), wierzba trójpręcikowa (*S. triandra*) i jarząb pospolity (*Sorbus aucuparia*).

Objawy występowania i szkodliwość

Porażane są drzewa żywe, lecz uszkodzone, np. przez owady. Miejscem przeniknięcia grzyba są też rany powstałe podczas szczepienia. Okres krytyczny rozwoju choroby przypada, gdy drzewa znajdują się w wieku od 15 do 40 lat. Infekcja może mieć przebieg latentny (bezobjawowy). Jeśli występują objawy pojawiają się najpierw na korze jako lekko zagłębione, żółtawo-pomarańczowe obszary o nieregularnym obrzeżu. Następnie na zewnętrznej warstwie kory pojawiają się pęcherzykowate wybrzuszenia, a kora pierwotna złuszcza się odstaniając poczerńiałą, wykruszającą się korę. Czerniałe obszary są wyraźnie widoczne na tle zielonego pnia. Rozkładowi ulegają wszystkie tkanki oprócz sklerenchymy. Stare raki osiągają długość do

2,5 m. Generalnie, tworzenie kalusa ma miejsce w niewielkim stopniu, ponieważ rozwój raka jest bardzo szybki. Liście mogą usychać, drzewa opasane przez raka giną. Porażone drzewa mogą również ulec złamaniu, a od dołu wypuszczane są nowe pędy. Gdy drzewa są osłabione, często zasiedlane są przez grzyby, co przyspiesza proces uśmiercania.

Grzyb wywołuje straty w produkcji drewna topoli w USA, gdzie w niektórych drzewostanach straty w przyroście suchej masy drewna wynoszą ponad 70%. Na chwilę obecną grzyb ten nie jest uważany za agrofaga o dużym znaczeniu gospodarczym w żadnym spośród państw europejskich

Ocena Zagrożenia Agrofagiem (PRA) dla tego gatunku sporządzona przez Instytut Ochrony Roślin, Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu wykazała, że w przypadku wnikięcia patogenu, ma on odpowiednie rośliny żywicielskie do zasiedlenia i istnieje możliwość jego rozprzestrzenienia się w kraju. Ogólne zagrożenie stwarzane przez agrofaga ocenione zostało na poziomie średnim.

Sposoby rozprzestrzeniania i przenikania

Zarodniki (askospory) grzyba mogą być przenoszone za pomocą prądów powietrza. Za główny sposób przenikania grzyba na dalszy dystans uważany jest transport żywych roślin i ich części, wliczając drewno z resztkami kory, a ponadto gleby.

Wymagania fitosanitarne

***Entoleuca mammata* jest agrofagiem kwarantannowym dla stref chronionych znajdujących się na terytorium Irlandii i Irlandii Północnej (Zjednoczone Królestwo).**

W pozostałych państwach Unii, w tym w Polsce, grzyb ten nie podlega obowiązkowi zwalczania (nie jest to agrofag kwarantannowy).